

**ELL
CIRCO
D'ELL
FUEGO**

JAARVERSLAG 2022

Een haven voor circus in Antwerpen

MET STEUN VAN:

INHOUD

Voorwoord	6
SD 1 Ontdek circus, wie je ook bent	8
OD 1.1 Ervaar circus: zien én doen	9
Fantastic Flying Fuegos	9
OD 1.2 Een laagdrempelig en ijzersterk educatief basisaanbod	10
Bereik	10
De breedte van het basisaanbod	10
De kwaliteit van het basisaanbod	11
Verder bouwen aan een duurzaam veiligheidsbeleid (intern)	11
Verbeteren van de communicatie	12
OD 1.3 Circus in een grootstedelijke context	14
Outreach	14
Buurtmomenten	14
Inclusie in het regulier lesaanbod	14
Sectorale intervisiegroep grootstedelijke context	15
SD 2 Ontwikkel circus	16
OD 2.1 Circus als ontwikkelingsproces voor jongeren	17
Acro-bad	17
Springplank	17
OD 2.2 Circus als verbindend platform	18
Familedagen	18
OD 2.3 Circus als tool voor competentieontwikkeling	19
MOEF: spreiding van de methodiek via gastcollege UCLL	19
TaRMaK (Camp Hope)	19
SD 3 Onderneem: circus leven	21
OD 3.1 Een thuis voor circusdocenten	22
Op weg naar duurzame tewerkstelling voor circusdocenten	22
Inzetten op begeleiding van jonge docenten	23
Online platform met info-database voor docenten	24
Gastlessen in de hogeschoolopleidingen lichamelijke opvoeding	24
OD 3.2 Een open haven voor jonge artiesten	24
Ruimte	24
Start-up Labo	25

OD 3.3 Een pionier voor circus in Vlaanderen	26
Techniekvernieuwing	26
MAD On Tour	29
Een gedragen en rechtsgeldig veiligheidskader voor de sector	29
Openstellen en promoten jaarlijkse materiaalkeuring voor de sector	30
Opleidingen rond veiligheid voor circusprofessionals	30
Ontwikkeling Traject Inclusie (voorheen 'BIC Social')	31
Masterclass: Summer Course Clowning	32
 Wat brengt 2023	 33

VOORWOORD

VOORWOORD

2022 vloog voorbij. Wat begon met de laatste corona-opstoot, mondde uit in een werking op volle kracht. Stomend, zwetend en barstensvol ambitie.

Ambitie om onszelf verder op de kaart te zetten als haven voor circusondernemers. Met een nieuwe visuele identiteit, een nieuwe tagline en een nieuwe website waarmee we de essentie van onze werking samenballen op maat van onze doelgroepen. Van de ouder die een eerste circuskampje vastlegt voor z'n kleine acrobaat, tot de jonge maker op zoek naar trainingsruimte of andere vormen van ondersteuning. Van de jongere uit de buurt die glimt van trots wanneer het EIN-DE-LIJK lukt om een salto te draaien tot de festivalprogrammatrice die echt iets spectaculair wil boeken waar het publiek nog lang over zal napraten.

Ambitie om als circuspionier blijvend in te zetten op innovatie en experiment. Met Wheel Jams, Trampowall workshops, korte lesmodules en gloednieuwe jaarreeksen. Intensieve inspanningen die de op- of doorstart van gedreven community's in de hand werken en ervoor zorgen dat technieken zoals vliegende trapeze, cyr wheel, German wheel & trampowall voet aan grond krijgen in Vlaanderen.

Ambitie ook om verder te bouwen aan een veilig huis en een veilige sector. Door samen met de leden van ons Safe team binnen onze werking in te zetten op een duurzaam veiligheidsbeleid. Maar ook door verder te kijken en mee te werken aan een breed gedragen & rechtsgeldig veiligheidskader waar de volledige Vlaamse circussector baat bij heeft.

Mooie ambities dus, die we in de loop van 2022 hebben omgezet in concrete projecten en realisaties. Met dit jaarverslag bieden we een overzicht. Kort en bondig. Want zo hebben we dat graag. We lichten acties uit waar we trots op zijn. Of die minder evident waren. Of die ons net dat extra druppeltje zweet hebben gekost. Daarnaast benoemen we ook de uitdagingen waar we in 2022 tegenaan botsten. En we kijken vooruit: naar de mooie plannen waar we in 2023 mee aan de slag willen gaan.

We hopen dat u tussen de lijnen door de typerende ECDF-energie voelt. De brandstof waar onze werking op draait. Gevoed door mensen die – soms voor de rest van hun leven – geïnspireerd raken. Die zich erkend en ondersteund voelen in wie ze zijn en waar ze van dromen. Versterkt door tientallen medewerkers en een enthousiaste vrijwilligersploeg die in ECDF een warme thuis vinden. Een plaats waar competentieontwikkeling op alle niveaus niet enkel een beleidsterm is, maar een dagelijkse realiteit.

KIANA VERSCHRAEGEN

Voorzitter - Eil Circo D'ell Fuego

**SD 1
ONTDEK
CIRCUS,
WIE JE OOK
BENT**

OD 1.1 ERVAAR CIRCUS: ZIEN ÉN DOEN

Fantastic Flying Fuegos

Met het project Fantastic Flying Fuegos laten we een brede groep mensen, ongeacht hun leeftijd of hun achtergrond, proeven van een uitdagende en unieke circustechniek: **vliegende trapeze**.

Gedurende een hele middag kunnen festivalbezoekers zelf een beveiligde 'vlucht' aan de vliegende trapeze ondernemen. Daarnaast kunnen ze genieten van twee spectaculaire vliegdemonstraties. Het project ging zo'n twee jaar geleden van start. Maar het was wachten op het eerste coronavrije festivalseizoen voor het écht kon doorbreken. In de loop van 2022 vlogen er in totaal zo'n **3.300 festivalbezoekers** aan onze vliegende trapeze. Een veelvoud daarvan woonde de demonstraties van ons team bij.

Fantastic Flying Fuegos op het Operaplein in Antwerpen tijdens het Cultuurweekend, september 2022, BUZZ voor MAD Festival

Tourschema 2022

21 tot 22 mei	Theater Aan Twater	De Schorre, Boom
29 mei	Vliegerhappening	Stad Antwerpen
2 juli	Circus Boelaere	CC Deurne, Antwerpen
14 juli	De Zondagen	Stad Ninove
21 tot 24 juli	Cirque Plus	Brugge plus, Brugge
28 augustus	Cultuurweekend	Stad Antwerpen
18 september	Plein De Cirque	De Warande, Turnhout

[Trailer Fantastic Flying Fuegos](#) - opgenomen tijdens de Zomer van Antwerpen in 2021, Jasper Léonard

OD 1.2 EEN LAAGDREMPELIG EN IJZERSTERK EDUCATIEF BASISAANBOD

Bereik

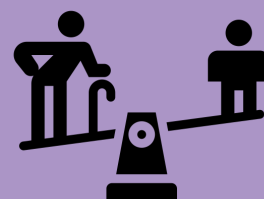
Op instapniveau (exclusief open buurtmomenten en stages) schreven 897 leerlingen zich in 2022 in voor een circusles. Ons ledenaantal komt zo opnieuw op het niveau van voor de coronajaren.

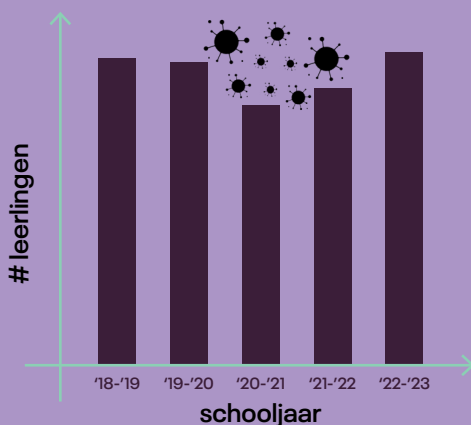
Aantal leerlingen op instapniveau

Geografische herkomst van de leerlingen

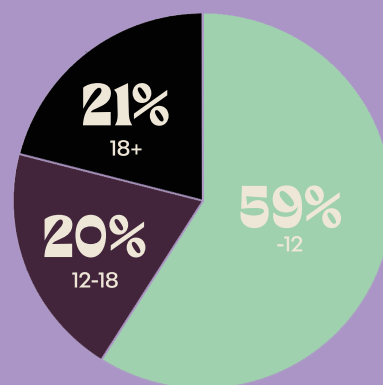

Leeftijdsbalans van de leerlingen

61
gemeentes

5
provincies

De breedte van het basisaanbod (Fit en Geluk)

Naast een stabiel basisaanbod van lessen, zoeken we ook elk jaar naar interessante pistes om nieuwe – vaak minder evidente – doelgroepen te bereiken. Dat doen we bij voorkeur met partners, die een link of ervaring hebben met die doelgroep. In samenwerking met de Stad Antwerpen startten we in 2022 de les **Fit en Geluk** op, gericht op senioren.

De kwaliteit van het basisaanbod

ECDF meet jaarlijks de kwaliteit van haar basisaanbod. Dat doen we aan de hand van een ouder-leerlingenbevraging, waarin we peilen naar de kwaliteit van het lesaanbod, de communicatie, het psychosociaal welbevinden en de algemene werking. Als één van de graadmeters gebruiken we al jaren de 'Net Promoter Score' (NPS). Respondenten geven een score van 1 tot 10 op de vraag

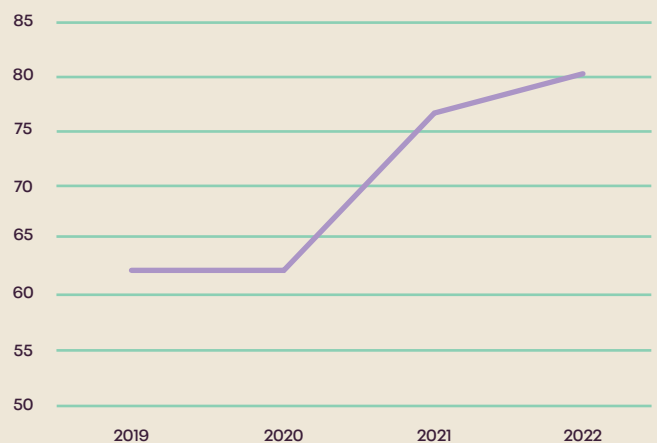
“Hoe waarschijnlijk is het dat je ECDF zou aanraden bij vrienden?”. De respondenten worden vervolgens ingedeeld in ‘promoters’ (mensen die de organisatie vermoedelijk actief promoten), ‘passives’ (of neutrale deelnemers) en ‘detractors’ (mensen die de organisatie in die mate negatief ervaren, dat ze deelname aan activiteiten van ECDF vermoedelijk afraden).

NET PROMOTOR SCORE

% PROMOTORS
% DETRACTORS
NPS

EVOLUTIE NPS - ELL CIRCO D'ELL FUEGO

Verder bouwen aan een duurzaam veiligheidsbeleid (intern)

In 2022 bouwde Ell Circo D'ell Fuego haar **Safe Team** (IDPBW) verder uit. Het team bestaat – naast vertegenwoordiging van ECDF als werkgever – uit een **interne preventieadviseur** (dienstverband), een **kinesist** verantwoordelijk voor **blesurepreventie** (vrij beroeper met structurele opdracht binnen de organisatie), een **vertrouwenspersoon** (dienstverband), een **verantwoordelijke voor materiële veiligheid** (dienstverband), een aanspreekpunt **persoonlijke integriteit** (vrijwilliger) en een bedrijfsverpleegkundige als **expert EHBO** (vrijwilliger).

Onder hun leiding kwam het **Globaal Preventieplan 22-26** tot stand, als opvolger van **Beleidsplan veiligheid 18-21**. Het plan stipuleert de noden (analyse), schetst de doelstellingen, bepaalt de acties en de evaluatiecriteria, om tijdens de beleidsperiode 22-26 opnieuw grote en tastbare stappen te zetten qua verbetering van de veiligheid binnen de organisatie.

In 2022 hebben we onder meer ingezet op:

- ✿ het uitbreiden en verbeteren van **risicoanalyses** en gekoppelde **preventiemaatregelen** voor het beoefenen van circustechnieken;
- ✿ het ontwikkelen van enkele **specifieke procedures** voor activiteiten met een **verhoogd risico** op vliegende trapeze;
- ✿ de totstandkoming van **LMRA** (Last Minute Risk Analysis) voor bepaalde toestellen;
- ✿ de opmaak van een **onthaalbrochure** voor nieuwe medewerkers;
- ✿ de **actieve bevraging van medewerkers** over veiligheid binnen de organisatie;
- ✿ het organiseren van **toolboxmeetings** met bespreking van gebeurde ongevallen;
- ✿ de herwerking van de **procedure arbeidsongevallen**;
- ✿ het inzetten op brede communicatie onder onze stakeholders over veiligheid i.f.v. **het bekomen van een 'veiligheidscultuur'**;
- ✿ het maken van een **infobord met basisregels** om op te hangen in onze zalen;
- ✿ de ontwikkeling van een **matrix** die de **opleidingsnoden** van de organisatie afstemt op de interesses, wensen en plichten van de werknemers;
- ✿ de ontwikkeling van **opwarmingsoefeningen op maat van partneracrobatie**, om het aantal blessures in die discipline terug te dringen;
- ✿ het faciliteren van een **sectorgerichte opleiding nijverheidshelper** voor medewerkers.

Uiteraard bleven ook eerder uitgerolde acties in voege, zoals de continue promotie van de API's binnen de werking, de jaarlijkse materiaalkeringen, de continue ongevalanalyses op basis van verzekeringsaangiftes en de analyses van 'near misses' via de QR-registraties bij gebruik van EHBO-materiaal.

Verbeteren van de communicatie

Uit de trajecten richting het beleidsplan 22-26 kwam duidelijk naar voor dat externe communicatie een groot pijnpunt was voor Eil Circo D'ell Fuego. Inspanningen op vlak van externe communicatie kregen dan ook een belangrijke plaats in ons actieplan 22-26 en in de meerjarenbegroting. In het jaarverslag van 2021 konden we de indiensttreding van Wenke Mast als communicatieverantwoordelijke van ECDF melden. In datzelfde jaar nog brachten we onze doelgroepen en hun noden in kaart en schreven we een pitch voor de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl en website waarop verschillende communicatiebureaus een eerste voorstel konden indienen.

Begin 2022 werd gekozen voor een traject met **We Make**, een creatief en strategisch branding agency uit Antwerpen dat eerder ook werkte voor onder andere Op/Til en FOMU. In de loop van het rebrandingproces organiseerden we verschillende terugkoppelingsmomenten om de betrokkenheid

van zowel stakeholders als doelgroepen te bestendigen en erover te waken dat de eindproducten die ontwikkeld werden ook daadwerkelijk aan hun verwachtingen voldeden. Na dit intensieve traject kon op 10 december 2022 het nieuwe logo, de nieuwe huisstijl, de nieuwe baseline en de nieuwe website van Ell Circo D'ell Fuego gelanceerd worden. Bij de uitrol van dit rebrandingstraject werd onder andere gekozen voor meer dynamische beelden en stijlelementen, voor meer kleur en voor een intuïtieve, meer klantgerichte, meertalige website waarin alle beleidsdomeinen tot uiting komen.

Maar externe communicatie versterken stopt uiteraard niet bij een stijlvernieuwing. Tijdens 2022 werd de [communicatieworkflow](#) verder geoptimaliseerd op basis van een geïntegreerd communicatieplan met vertakkingen in uiteenlopende projecten en trajecten. Voorbeelden van good practices in 2022 waren onder meer de communicatie rond [Summer Course Clowning](#), de [Wheel Jams](#) en de [start van de inschrijvingen](#).

Voor communicatie op sociale media wordt sinds 2022 vaker ingezet op [video](#). We werkten daarvoor onder andere samen met Jasper Léonard en Kasper Mols. Op die manier trachten we ook complexere beleidsthema's, zoals veiligheid, onder de aandacht van een breed publiek te brengen.

[Lancering nieuwe huisstijl](#) - opgenomen in december 2022, Jasper Léonard

OD 1.3 CIRCUS IN EEN GROOTSTEDELIJKE CONTEXT

Outreach

Een groot deel van het educatieve aanbod van ECDF bevindt zich buiten de muren van onze vaste leslocaties. En dat is essentieel om een brede en diverse groep mensen te bereiken. We kiezen er bewust voor om hierbij in te zetten op verschillende pistes. We lichten er enkele toe.

- ✦ In 2022 gaf Ell Circo D'ell Fuego **93 initiaties circus** in de publieke ruimte, goed voor **230,5 uren** workshops, met een bereik van **6.915 kinderen, jongeren en volwassenen**.
- ✦ Samenwerkingen met scholen beschouwen we als één van de meest effectieve manieren om circus laagdrempelig aan te bieden aan een erg brede en diverse groep kinderen en jongeren. Via een uitgewerkt scholenaanbod kwamen **27 scholen op bezoek in onze werking**.
- ✦ Daarnaast zetten we in op **naschools aanbod**. We organiseerden wekelijkse lessen in 'De Evenaar', een stedelijke basisschool in de Antwerpse wijk Seefhoek en werkten samen met drie scholen die rond onze hoofdlocatie liggen, om elke maandag een aanbod **Circus After School** op te zetten. Onze docent haalt de leerlingen op aan de schoolpoort, waarna ze anderhalf uur kunnen circussen in onze zaal. Ouders halen hun kinderen vervolgens ter plaatse op.

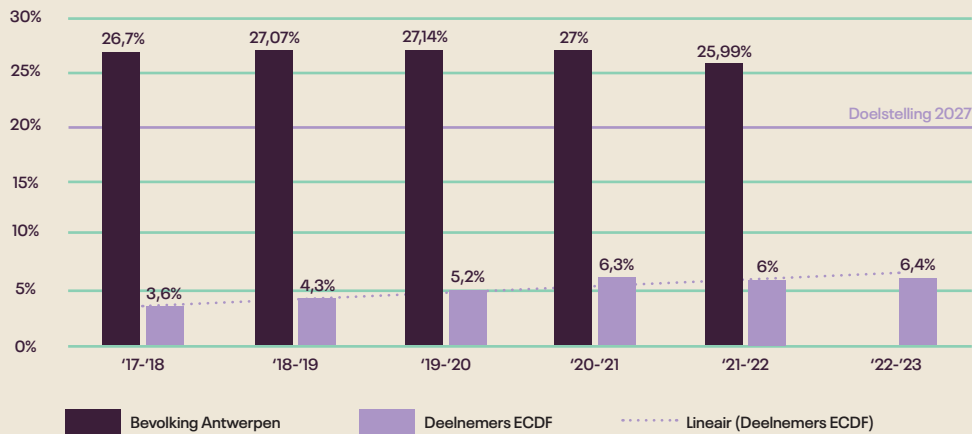
Buurtmomenten

Ell Circo D'ell Fuego organiseert al jaren op wekelijkse basis **open buurtmomenten**, zowel in de wijk Luchtbal (i.s.m. Lokaal Cultuurbeleid District Antwerpen) als in de wijk Antwerpen Dam (i.s.m. Sporting A). Nieuw dit jaar is het project **Acro-circus 2060**. Op vrijdagavond mogen jongeren uit de wijk Antwerpen Dam drie keer vrij deelnemen aan een les voor leerlingen ouder dan 14 jaar. Als circus iets voor hen is, bekijkt de trainer samen met hen de verschillende inschrijfopties. We leggen met dit project de link tussen vrijblijvende doelgroepwerkingen en de doorstroom van buurtjongeren in ons ons reguliere aanbod en zetten daarbij maximaal in op inclusie.

Inclusie in het regulier lesaanbod

Eén van de beleidsdoelstellingen is dan ook de inclusie van deelnemers met een verhoogde tegemoetkoming in de reguliere werking. Kortom, de **doorstroming van doelgroepwerking naar structureel aanbod**. Hoewel het aandeel van deelnemers met een verhoogde tegemoetkoming nog ver ligt van de beoogde spiegeling van de bevolking in de stad Antwerpen, bereikten we nooit eerder zoveel deelnemers met recht op een verhoogde tegemoetkoming. We zien ook een – weliswaar trage – evolutie van de verhouding, richting een betere representatie van de lokale context.

VERHOUDING VERHOOGDE TEGEMOETKOMING

Sectorale intervisiegroep grootstedelijke context

In het kader van het beleidsplan 21-26 werd de **sectorale intervisiegroep grootstedelijke context** opgericht. Een informeel uitwisselingsplatform tussen medewerkers van Circusplaneet, Zonder Handen en Ell Circo D'ell Fuego. Eerder waren er intervisies rond inclusiebeleid (pedagogische coördinatoren) en tariefstructuren (zakelijk). In 2022 kwamen de coördinatoren van de organisaties samen in Gent om inzichten uit te wisselen rond HR-beleid, verloning, afsprakenkaders voor medewerkers en multiwerkgeverschap.

SD 2
ONTWIKKEL:
CIRCUS ALS
MIDDEL

OD 2.1 CIRCUS ALS ONTWIKKELINGSPROCES VOOR JONGEREN

Acro-bad

In 2022 werkten we een nieuwe visie rond onze Acro-badlessen uit. Het basisprincipe van deze eerder technische lessen blijft hetzelfde: werken aan een stevige basis gestoeld op inzet en engagement. Alleen groeperen we de lessen nu zo dat we iets meer op maat kunnen werken van de leeftijdscategorieën binnen ons Acro-bad. En dat we onze Acro-badleden de kans kunnen bieden om zich heel gericht in specifieke technieken, zoals luchtacrobatie en vliegende trapeze, te verdiepen. Op die manier willen we jongeren motiveren om meer uit hun Acro-bad te halen.

Springplank

De voorbije jaren voorzagen we reeds trajecten voor **volwassen leerlingen met professionele ambities**. Het zijn trajecten op maat van de leerlingen en hun aspiraties. Het gaat om een **gezamenlijk traject van zes uur** training per week. Daarnaast kunnen de leerlingen onbeperkt en zonder meerkost deelnemen aan lessen uit het volledige aanbod. Dat zijn vaak **specialisatielessen** in bepaalde technieken. Verder kunnen ze tijdens daguren gebruik maken van onze zaal en **infrastructuur**. Op geregelde tijdstippen voorzien we **persoonlijke begeleiding** door **gastdocenten**, onze **huiskinesist** en een **artistieke coach**. In het schooljaar 22-23 neemt een recordaantal leerlingen deel aan het traject: 14 om precies te zijn. Binnen onze Springplank zien we vooral een sterke toename van leerlingen uit andere circusateliers, zowel uit Vlaanderen als uit het buitenland. We zien een grote doorstroom naar professionele artistieke opleidingen (zie onder), maar maken binnen het traject ook ruimte voor deelnemers met andere ambities. Zo zijn er binnen deze groep ook leerlingen die zich kunnen ontwikkelen tot **professioneel circusdocent** of **rigger**. De verdere

Doorstroom van ECDF-jongeren naar verdergezette opleidingen

Thales Peetermans	CNAC, Châlons (FR)	4de jaar
Tieman Praats	CNAC, Châlons (FR)	4de jaar
Niels Mertens	CNAC, Châlons (FR)	4de jaar
Toon De Coninck	ENACR, Rosny-sous-Bois (FR)	2de jaar
Lobke Janssens	Balthazar, Montpellier (FR)	1ste jaar
Brent Van Haerenborgh	ANT, Avignon (FR)	1ste jaar
Jorian Lemineur	ANT, Avignon (FR)	1ste jaar

uitbouw van dit traject en de resultaten op dat vlak zullen later in deze beleidsperiode tot uiting komen. Eind 2022 was een recordaantal studenten actief aan voltijdse opleidingen met circus als doel, buiten onze reguliere werking. El Circo D'ell Fuego blijft daarmee een noemenswaardige **generator van doorstroom van het vrijetijdsveld naar het professionele veld** in Vlaanderen.

OD 2.2 CIRCUS ALS VERBINDEND PLATFORM

Familiedag

In 2022 gingen we verder met de organisatie van enkele **familiedagen**. Tijdens die dagen, telkens op zondag, vullen we onze zaal met workshops voor de hele familie, een bar en catering, een kleine laagdrempelige voorstelling, enkele demonstraties, muziek en gezellig samenzijn. De bedoeling is om circus in te zetten als **tool om te verbinden**. Binnen de werking, maar ook in de buurt. Toegang is gratis en zonder inschrijving. Iedereen is welkom! Op de twee familiedagen in 2022, bereikten we bijna 600 deelnemers.

Sfeerbeeld tijdens de Familiedag in november 2022, foto Ysabel Jongeneelen

OD 2.3 CIRCUS ALS TOOL VOOR COMPETENTIEONTWIKKELING

MOEF: spreiding van de methodiek via gastcollege UCLL

Na de publicatie van **Impact!** in 2021, kregen we van UCLL Hogeschool de vraag om een gastcollege te geven rond **circus als tool voor competentieontwikkeling**. ECDF-trainer en pedagogisch coördinator Mieke Gielen legde studenten uit hoe we afgelopen jaren circus hebben ingezet in het werktoeleidingsproject MOEF. En dat beperkte zich uiteraard niet tot de theorie!

Sfeerbeelden voor en tijdens het gastcollege, oktober 2022

TaRMaK (Camp Hope)

De coronacrisis raakte kinderen en jongeren in een complexe thuisituatie ongemeen hard. Het aantal meldingen van **intrafamiliaal geweld** nam sterk toe. Kinderen die blootgesteld worden aan geweld, zijn vatbaarder om later ook geweld te gebruiken, of er opnieuw slachtoffer van te worden.

Met **TaRMaK** wil Eil Circo D'ell Fuego deze groep versterken. We doen dat in samenwerking met Circusplaneet, Family Justice Center en KU Leuven. In eerste instantie zetten we activiteiten op, rond circus, met lotgenotengroepen. Bedoeling is om samen **positieve ervaringen** op te doen, cultuur te beleven en plezier te maken. Tegelijk werken de deelnemers op subtiel wijze aan **versterkende competenties**. Een 'hoopvol perspectief' staat daarbij centraal. De activiteiten zijn een veilige

omgeving waar deelnemers tot een **individueel en sociaal leertraject** komen, zonder schoolse of therapeutische bijklank. Daarnaast onderzoeken we de gebruikte methodiek en haar impact, in samenwerking met KU Leuven.

In 2022 organiseerde het projectteam **vier kampen** van één week, in Borgerhout, Antwerpen Luchtbal, Antwerpen Noord en Gent. Daarnaast werden de eerste **2 jaarreeksen** opgezet, waarin kinderen en jongeren op wekelijkse basis aansluiten bij de activiteiten van TarMaK. Op die manier realiseerden we in de loop van 2022 maar liefst **1.082 contacturen** met de doelgroep. Daarnaast legden we de basis van het **wetenschappelijk onderzoek** (dataverzameling, en methodiekschrijving) en gingen de voorbereiding van de **output** van het onderzoek, de **spreiding van de methodiek** en de **verduurzaming van het project** naar een structurele werking van start. Het project in de huidige vorm eindigt in 2023, met een groot volume aan activiteiten voor de doelgroep, de publicatie van de methodiek en het onderzoek en de realisatie van een korte documentaire. TarMaK zal na 2023 met wekelijks aanbod worden verdergezet als onderdeel van onze structurele werking.

TaRMaK-kamp in Antwerpen Luchtbal, maart 2022, Patrick Lemineur

SD 3

**ONDERNEEM:
‘CIRCUS LEVEN’**

OD 3.1 EEN THUIS VOOR CIRCUSDOCENTEN

Op weg naar een duurzame tewerkstelling voor circusdocenten

Ell Circo D'ell Fuego gelooft in **verduurzaming van het statuut van circusdocent**, door indienstname van docenten onder bediendecontracten en – gekoppeld – een reductie van het aantal medewerkers in alternatieve systemen, zoals vrijwilligersvergoeding, interimarbeid of verenigingswerk. Ook in 2022 realiseerden we een stijging, zowel in aantal contracten, als in voltijdse equivalenten.

PERSONEELSEVOLUTIE ECDF (VAST DIENSTVERBAND)

Daarnaast onderzoeken we de piste van **multiwerkgeverschap voor circusdocenten** (en andere circusprofessionals). Dat doen we zowel in de praktische als in de juridische vorm. Eén medewerker nam in 2022 reeds een structureel engagement op in de organisaties Zonder Handen en Ell Circo D'ell Fuego, onder één arbeidscontract. Uitgangspunt is ook hier om condities voor werknemers in onze sector te verbeteren. Door het samenvoegen van contracten vereenvoudigen we de administratie voor de werknemer, stroomlijnen we de arbeidsvoorwaarden en verloningen en versterken we de werknemer in haar of zijn positie, bijvoorbeeld i.h.k.v. hypothecaire leningen.

Het inzetten op duurzame tewerkstelling zorgde in 2022 ook voor **bijzondere uitdagingen**, waarmee we ook in 2023 geconfronteerd zullen worden, die het statuut van de circusprofessional opnieuw onder druk zetten. Een automatische loonindexering gekoppeld aan de hoge inflatie en een sterk stijgende loonkost omwille van toenemende anciënniteit door grote stabiliteit in het huidige personeelsbestand verplichtten ons tot een wijziging van de begroting, rekening houdend met **een loonkoststijging van 14%**. Voor Ell Circo D'ell Fuego betekent dat een bijkomende besparings- of financieringsoperatie van 56.631 euro op het jaarbudget.

Inzetten op begeleiding voor jonge docenten

De doelstelling om een thuis te zijn voor circusdocenten bereiken we ook door docenten optimaal te begeleiden en ondersteunen. De voorbije jaren merkten we dat daar vooral uitdagingen liggen voor nieuwe docenten in ons team. Dat is dan ook iets waar we in 2022 sterker op hebben ingezet. Nieuwe/jonge docenten krijgen sinds 2022 een opleiding die de naam **BOEC** (Basis Opleiding Ell Circo) kreeg. De opleiding wordt vlak voor de zomer georganiseerd met vervolgmomenten doorheen het jaar en staat open voor **tijdelijke docenten en jobstudenten** in de zomer (pleinwerkingen e.d.), **nieuwe docenten** die in september op structurele basis starten en **jongeren met ambitie** om op termijn als docent aan de slag te gaan, ook zonder concreet engagement. De opleiding behandelt enkele basisthema's die je als docent onder de knie moet hebben. Het gaat daarbij niet alleen om een de technische basis die je nodig hebt, maar ook over het feit dat je als begeleider van kinderen en jongeren een voorbeeldhouding moet aannemen. Verder is er ook aandacht voor het psychosociaal welzijn van de deelnemers en basiskennis rond fysieke veiligheid.

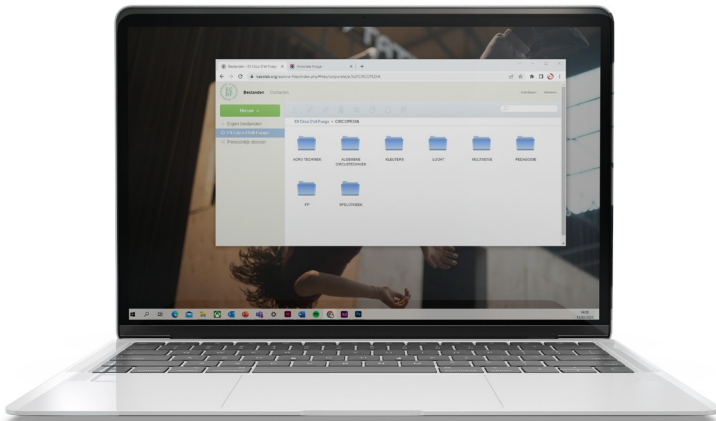

Afbeelding uit het BOECske bij de Basis Opleiding Ell Circo voor docenten

Nieuwe medewerkers krijgen sinds 2022 ook een **onthaalsbrochure**, waarin we hen wegwijs maken in de werking: wie is wie, wat doe ik in geval van een ongeval, welke bijscholingen kan ik zoal volgen, etc. Met nieuwe medewerkers wordt ook een **begeleidingstraject** opgezet: een duidelijke en toegankelijke contactpersoon, een feedbackmoment en een bezoek van de pedagogische coördinatie in haar of zijn les. Die begeleiding dient om de docent beter te ondersteunen en om de kwaliteit naar deelnemers toe gestructureerd te toetsen.

Al enkele jaren is er een startdag voor docenten, maar – zoals omschreven in het beleidsplan – breiden we dit uit en organiseren we een (**verplichte en betaalde**) **startweek** waarin we met het hele team (nieuwe en ervaren docenten) aan teambuilding doen, afspraken maken, elkaar zaken aanleren of een gezamenlijke bijscholing volgen.

Online platform met info-database voor docenten

In 2022 besteedden we veel aandacht aan het verder uitbouwen van het **medewerkersplatform**.

Naast het **persoonlijk dossier** van een medewerker (contract, evaluaties, ...) ontwikkelden we daar een heuse **Circopedia**, een verzameling van informatie voor docenten, met inspiratie, oefeningen, hand-outs van bijscholingen, etc.

Gastlessen in de hogeschoolopleidingen lichamelijke opvoeding

Er wordt wel eens gezegd dat de job van circusdocent een 'knelpuntberoep' is. Naast het inzetten op interne doorstroom van leerling naar docent en de reconversie van artiest naar docent, proberen we ook mensen aan te trekken met pedagogische skills en hen warm te maken voor circus. Dat doen we onder andere door gastlessen te geven aan de opleidingen lichamelijke opvoeding van de Karel De Grote Hogeschool en AP Hogeschool. Ben De Vroey doceerde er verschillende weken rond circus en ontwikkelde ook een boekje met handvaten voor LO-leerkrachten (in spé). Naast de instroom van studenten LO in ons docententeam is deze actie ook bedoeld om circus – op een kwalitatieve manier – een plaats te geven in het curriculum van scholen.

OD 3.2 EEN OPEN HAVEN VOOR JONGE ARTIESTEN

Ruimte

Ell Circo D'ell Fuego investeerde de afgelopen jaren fors in de uitbouw van een ruimte en infrastructuur voor acrobatie. Naast het reguliere lesaanbod en educatieve projecten, stellen we de ruimte graag open voor jonge artiesten. Het systeem is eenvoudig: uiterlijk op vrijdag ontvangen we alle aanvragen voor zaalgebruik de week nadien. Artiesten kunnen dan gratis gebruik maken van onze zalen, samen of afwisselend. Ell Circo D'ell Fuego is op die manier uitgegroeid tot een ontmoetingsplaats voor artiesten. In 2022 accepteerden we 810 reservaties voor de zaal, gemiddeld zijn dat bijna 3 compagnies of artiesten per dag, die van de zaal gebruik maken. Daarnaast faciliteerden we ook vijf residenties in het kader van professionele creaties of artistiek onderzoek:

- ✦ **Cie. Arabord** is een Frans-Belgisch collectief in wording, ontstaan aan de hogeschool CNAC in Châlons (FR).
- ✦ **Company Soft & Salty** is een Duits-Spaanse formatie van afgestudeerden aan de hogeschool ACAPA in Tilburg (NL).
- ✦ **!UKBUM!** resideerde in het kader van het ECDF Start-up Labo. !UKBUM! is een Belgisch-Duits-Zwitserse groep van afgestudeerden aan CODARTS in Rotterdam (NL).
- ✦ **Samuel Bey (Duo Berlingo)** deed onderzoek voor een intieme solovoorstelling.
- ✦ **Vilja Duo** is de dans- en acroformatie rond Bram De Beul en Irina Yakousheva.

Compagnie Arabord was in 2022 te gast in onze trainingszaal

Start-up Labo

In 2022 ging het **ECDF Start-up Labo** van start. Jonge Belgische artiesten studeren meestal af met een act (5-10 minuten), in een buitenlandse hogeschool. Uitvoerende artiesten sluiten daarna makkelijk aan bij een compagnie. Maar **makers** vallen dan vaak in een spreekwoordelijk gat: het ontbreekt aan middelen en ruimte om zorgeloos te experimenteren en bij terugkomst in België blijkt dat ze weinig kennis hebben over de lokale juridische entiteiten om onder te werken, dat ze niet correct verzekerd zijn en grote financiële risico's nemen.

Binnen het Start-up Labo starten we een traject met jonge makers op, waarbij ze gedurende twee maanden - in november en februari - bij ECDF in dienst komen. In overleg kunnen ze met een **regisseur of artistieke coach** samenwerken, is er **productiebudget** en kunnen ze **ruimte** gebruiken.

Daarnaast krijgen ze begeleiding door onze **huiskinesist** rond blessurepreventie en gerichte trainingsschema's, door onze **communicatieverantwoordelijke** rond communicatie, promotie en spreiding en door onze **zakelijk coördinator** en externe begeleiders rond ondernemingsvormen, verzekeringen, boekhouding, sociaal recht en financiering.

In de maanden die tussen de twee delen van het traject vallen, is het de bedoeling dat de artiesten een eigen parcours volgen, maar op ECDF kunnen terugvallen voor opvolging van de opgezette acties en ondersteuning waar nodig.

We gingen dit (jaarlijks wederkerend) project van start met **!UKBUM!**, een collectief van drie jonge afstudeerders van CODARTS in Rotterdam (NL). Het eerste deel van hun traject eindigde met veel inspiratie, een versterkte groep, op maat uitgewerkte trainingsschema's, de juridische oprichting van hun compagnie, met afgesloten verzekeringen, inzicht in type arbeidscontracten en een projectbegroting.

OD 3.3 EEN PIONIER VOOR CIRCUS IN VLAANDEREN

Techniekvernieuwing

Eén van de pijlers van het ECDF-beleid is het inzetten op **techniekvernieuwing**. We spreken dan over technieken die in Vlaanderen minder voorkomen. Het inzetten op techniekvernieuwing betekent een enorme rijkdom voor het circuslandschap en maakt van ECDF een belangrijke bovenlokale aantrekkingspool. Daarnaast biedt het unieke kansen aan lokale beoefenaars m.b.t. een mogelijke doorstroom naar het professionele circuit.

Hoe ontwikkelen we nieuwe technieken binnen onze werking? Enerzijds laten we technieken vanuit de buik van onze organisatie groeien. Dat is belangrijk om de techniekvernieuwing duurzaam te maken. We proberen als organisatie dan vooral ondersteunend, faciliterend en stimulerend te werken. Anderzijds proberen we met de betrokkenen het traject te structureren waar nodig. Zo zijn er bijvoorbeeld veiligheidsrisico's verbonden aan bepaalde technieken. Als organisatie monitoren we het organische proces van de techniekontwikkeling binnen onze werking en grijpen af en toe gericht in, als het bijvoorbeeld over veiligheid of kwaliteitsborging gaat. Dat doen we bijvoorbeeld met een goed uitgewerkt bijscholingsbeleid voor docenten, het globaal preventieplan of de toewijzing van budget voor gastdocenten als tool.

Momenteel lopen er 3 trajecten binnen de werking, waarrond een community gevormd is. Elk traject bevindt zich in een andere fase.

Het meest gevorderde traject is ongetwijfeld **vliegende trapeze**. Afgelopen jaren bouwden we een binnenstructuur en een buitenstructuur, type 'petit volant'. Zo'n 8-tal jaar geleden startte dit traject met enkele stages vliegende trapeze. Enkele geïnteresseerde leerlingen volgden lessen bij andere organisaties en een 4-tal jaar geleden begonnen de eerste lessen vliegende trapeze bij Ell Circo D'ell Fuego.

Onze vliegende trapeze tijdens het Cultuurweekend in Antwerpen, september 2022, foto BUZZ voor MAD Festival

Rond de buitenstructuur startte later de groep **Fantastic Flying Fuegos** op, een kruising tussen professionals en amateurs, rond vliegende trapeze. Momenteel werken we binnen dit traject aan de verbreding van het docententeam, met het oog op een verdere uitbreiding en verduurzaming van ons aanbod. Daarnaast dromen we van een 'grand volant', een grote vliegende trapezestructuur. In het kader van die droom faciliteren we momenteel gericht enkele externe cursussen van onze personeelsleden.

Een tweede traject is dat rond **cyr wheel** en **German wheel**, kortweg de **wheel community**. Enkele jaren geleden startte de eerste les cyr wheel. Sinds 2022 is er ook een les German wheel en organiseren enkele docenten **wheel jams**, een soort mini-conventie voor een 40-tal liefhebbers van eerder vermelde wheel disciplines. Centraal staan enkele workshops door gastdocenten en onderlinge techniekuitwisseling.

Een workshop cyr wheel tijdens één van onze Wheel Jams, september 2022, foto: Philippe Smet

Het prilste traject is dat rond **trampowall**. In 2021 bouwden we in onze hoofdlocatie een trampowall met 2 maxitrampolines en een valput. In 2022 werkten we rond enkele **bijscholingen voor docenten**, met deze techniek. In 2023 zullen de eerste publieke activiteiten op trampowall plaatsvinden, met externe docenten.

ECDF-leerlingen verkennen de mogelijkheden van de trampowall, foto: Ysabel Jongeneelen

MAD On Tour

Simultane opwarming tijdens MAD On Tour - scherm: livestream vanuit Circusplaneet in Gent, achtergrond: Ell Circo D'ell Fuego in Antwerpen), januari 2022.

Ell Circo D'ell Fuego is projectpartner in **MAD**, een samenwerking met Kunstenlab (Stad Antwerpen). Het festival zou voor de eerste keer plaatsvinden in 2020, maar kende twee geannuleerde edities omwille van de coronapandemie. In januari 2022 konden we de conventie niet garanderen onder de geldende maatregelen. Last minute beslisten we om de trainers van de conventie dan maar op rondreis te sturen richting verschillende steden, waar ze workshops gaven aan kleine groepen deelnemers. Er kwam een **livestream** met een voorstelling van **Patatrak**, een gezamenlijke opwarming op alle locaties in Vlaanderen en reizende reporters van **Cie. Be Flat**, die ook de slotvoorstelling verzorgden. Op die manier zorgden we alsnog voor een heuse conventie en een (deels digitale) uitwisseling tussen beoefenaars uit het hele land. Een unieke circuservaring!

[Aftermovie MAD On Tour](#) - opgenomen in januari 2022, Jasper Léonard

Op zoek naar een breder gedragen & rechtsgeldig veiligheidskader voor de circussector

In ons vorige jaarverslag haalden we reeds aan dat een gedragen en rechtsgeldig veiligheidskader voor de circussector moeilijk blijkt. De organisaties zijn te verschillend, zowel in visie rond veiligheid als in de mate waarin veiligheid weegt binnen hun beleid en tijdsbesteding. ECDF zette het voorbij

jaar zelf verschillende stappen om een sterker rechtsgeldig kader te bekomen om binnen te werken. Zo werd onder andere (**voorwaardelijke**) **toestemming** van de FOD WASO bekomen om met circusprofessionals (artiesten en docenten) in dienstverband **hoger dan twee meter te werken zonder valbeveiliging**, wat belangrijk is voor professionele aerialisten. De toestemming zorgt er voor dat de verzekering arbeidsongevallen niet in gedrang komt en zowel werknemer als werkgever geen inbreuken plegen op de arbeidswetgeving.

El Circo D'ell Fuego wil naar beleidsmakers toe blijven hameren op het belang van dergelijke uitspraken voor de sector. Dat wordt momenteel onderschat waardoor heel wat circusprofessionals en -organisaties blootgesteld worden aan juridische risico's, vaak onbewust. Daarom blijven wij pleiten voor gezamenlijk actieplan richting overheden, vanuit de sector.

Openstellen en promoten jaarlijkse materiaalkeuring voor de sector

Ook dit jaar stelden we onze jaarlijkse keuring van veiligheidsmateriaal en persoonlijke beschermingsmiddelen open voor kleine organisaties of zelfstandige circusprofessionals. Op die manier kunnen ze hun materiaal gratis laten keuren. Doel van deze actie is om een sector te bekomen waarin **meer materiaal gekeurd en dus veilig is**.

Opleidingen rond veiligheid voor circusprofessionals

In samenwerking met Circuscentrum werkte ECDF dit jaar opleidingen rond veiligheid uit. Het resultaat was een drieluik bestaande uit inhoudelijke modules rond **fysieke, materiële** en **psychosociale** veiligheid:

1. Blessurepreventie en bedrijfshulpverlener voor de circussector

Deze opleiding van 20 uur richt zich zowel op **blessurepreventie** als op **EHBO**. De opleiding werd uitgewerkt door Inne Verheyen (ECDF), Wim Verheyen (ECDF), Kris Hoeylaert (Locorotondo) en Het Vlaamse Kruis. Het Vlaamse Kruis certificeert de opleiding en er verscheen ook een aangepast handboek voor de sector. In 2022 behaalden 20 circusprofessionals dankzij deze module het attest van bedrijfshulpverlener.

[Videoreportage over de module rond fysieke veiligheid](#)
opgenomen in oktober 2022, Kasper Mols

2. Technische veiligheid: rigging

Joppe Wouters (Circus Marcel) is een referentie op vlak van **circusrigging** en voorzag vier dagen opleiding rond **materiële veiligheid**, verspreid over Gent en Antwerpen. De opleiding werd door 20 circusprofessionals gevolgd.

[Videoreportage over de module rond technische veiligheid](#) - opgenomen in juli 2022, Kasper Mols

3. Psychosociale veiligheid

Mieke Gielen (ECDF) werkte samen met Circuscentrum een programma uit met bijscholingen **psychosociale veiligheid** voor circusprofessionals. De opleiding werd grotendeels door externen gegeven. Er waren sessies rond verbindende communicatie (door Free Up & Play), omgaan met agressie (met IDEWE, Rosa Matthis en Tumult), het vlaggensysteem en reageren als omstaander (door Sensoa) en pestpreventie (door Pimento).

[Videoreportage over de module rond psychosociale veiligheid](#) opgenomen in november 2022, Kasper Mols

Ontwikkeling Traject Inclusie (voorheen 'BIC Social')

In het kader van het beleidsplan 21-26 gingen we een samenwerking aan met Circuscentrum, Zonder Handen en Circusplaneet voor de vernieuwing van wat vroeger 'BIC Social' heette. Na overleg werd gekozen voor een meer gerichte inhoud en een meer gerichte titel: **Traject Inclusie**. Dat traject zal uitvoering kennen in 2023 en 2024, maar werd vormgegeven in 2022. Het richt zich op sectorprofessionals en zal bestaan uit drie modules:

1. Inclusief beleid (2 dagen)
2. Inclusief werken voor circusdocenten (6 dagen)
3. Inclusief artistiek werken (4 dagen)

Doorheen de drie modules bekijken we telkens het verschil tussen segregierend, integrerend, uitsluitend en inclusief werken en vormen de 9 b's van een toegankelijk aanbod de rode draad: bereikbaarheid, beschikbaarheid, betaalbaarheid, bruikbaarheid, begrijpbaarheid,

betrouwbaarheid, bekendheid, begripvol, betreedbaarheid.

Dit traject is niet opgevat als een cursus over 'dé manier om inclusief te zijn', maar eerder als een informatie-uitwisseling met een intervisie rond eigen praktijk, aangevuld met input en inspiratie van experts.

Masterclass: Summer Course Clowning

Sinds enkele jaren werkt Ell Circo D'ell Fuego samen met Sven Verelst. Hij is gespecialiseerd in **clownerie** en **fysiek theater**. Met hem realiseerden we in 2022 een internationale masterclass **Summer Course Clowning**, waarbij 18 deelnemer een maand lang intensief aan de slag gingen. Het was een uniek project, waarbij semi-professionals of professionals met een andere specialiteit zich konden verdiepen. Uniek in Vlaanderen!

Groepsportret van de deelnemers van de eerste Summer Course Clowning, foto Philippe Smet

Starten deden de cursisten met de basis: hun eigen unieke. Een wereld waarin alles werkt zoals zij dat willen. Ze namen de tijd om hun wensen, verlangens en kwetsbaarheden bewust en diepgaand te onderzoeken. Zonder ze te veroordelen. Van binnenuit bewogen ze richting inspiratie en creativiteit. Die leerden ze neerzetten op de scène. Clowning is werken: humor en kwetsbaarheid omzetten in een theatrale kracht. Hoe komt het dat we lachen? Clowning is opluchting. De uitdaging: spelen wie je bent, niet wie je zou willen zijn. En dan is er natuurlijk het publiek. De deelnemers leerden luisteren en contact opbouwen. Aandacht geven om aandacht te krijgen. Wat als ze niet lachen? Wat als ze op hun grenzen botsen? Wat als ze falen? Kunnen ze daar ook mee aan de slag? En hoe reageert het publiek dan?

**WAT
BRENGT
2023?**

WAAR KIJKEN WIJ NAAR UIT IN 2023?

We zetten heel wat projecten binnen onze dagelijkse werking voort en bouwen verder aan kwaliteit, veiligheid en goed beheer van de organisatie. Ons beleidsplan dient daarbij als leidraad. Hieronder lichten we enkele concrete voorbeelden toe. Omdat ze extra speciaal zijn en we er erg hard naar uitkijken.

Het onderzoek rond **TaRMaK** gaat haar laatste jaar in. Ell Circo D'ell Fuego werkte de voorbije jaren samen met **KU Leuven**, **Circusplaneet** en **Family Justice Center** om een methodiek te ontwikkelen waarbij we competentieversterkend werken met kinderen met een uitdagende thuissituatie. We onderzoeken ook of we de impact kunnen meten van de uitvoering van die methodiek. In 2023 verwachten we een **publicatie** van KU Leuven rond het onderzoek en werken we samen met Circusplaneet aan het vastleggen en **ontsluiten van de methodiek** binnen de bredere socio-culturele sector. Over het hele proces komt er ook een **korte documentaire** uit, van filmmaker Annabel Verbeke. Het project zelf eindigt niet met dit laatste 'projectjaar', maar loopt vanaf 2024 verder in een vast wekelijks aanbod van Ell Circo D'ell Fuego.

We blijven ook inzetten op het versterken de Vlaamse circussector en zijn professionals. In maart 2023 starten we met het **traject inclusie** voor circusprofessionals, een samenwerking met Zonder Handen en Circusplaneet. Tijdens inspiratiedagen gaan we samen aan de slag rond inclusie. We kijken naar referentiekaders en bespreken definities om zo tot een gemeenschappelijke taal te komen. De concepten exclusies en kruispuntdenken komen aan bod. Verder maken we de link naar de praktijk met concrete casussen, we kijken naar de uitdagingen in de eigen werking en bedenken acties om deze uitdagingen aan te gaan. Ook zullen we op zoek moeten gaan naar manieren om de duurzame tewerkstelling binnen onze organisatie, die we bijzonder hoog in het vaandel dragen, te bestendigen en te beschermen in tijden van stijgende inflatie en automatische loonindexeringen enerzijds en de hogere loonkost omwille van toenemende anciënniteit anderzijds. Dit heeft tot gevolg dat we binnen onze overige beleidslijnen soms scherpere keuzes moeten maken.

Naast het traject inclusie starten we in het najaar met **een module zakelijk beheer voor circusprofessionals**. In samenwerking met verschillende vakspecialisten en praktijkdeskundigen proberen we in een opleiding van zo'n 20 uur inzicht te geven in ondernemingsvormen, vennootschapsrecht, aansprakelijkheid, sociaal recht en tewerkstelling, boekhouding en fiscaliteit, contracten t.a.v. derden, auteursrecht voor podiumkunsten, begroten en budgetteren, projectfinanciering, tax shelter voor podiumkunsten en oriëntering in communicatie en spreiding.

2023 wordt ook het jaar waarin jongeren van ECDF opnieuw samenwerken met jongeren uit Gent en Brussel, in het kader van **Project C**. Het project vertrekt dit keer vanuit de leefwereld van jongeren zelf. Met Globelink als procesbegeleiders geven ze hun gezamenlijk traject vorm. Ook wij zijn razend benieuwd naar de uitkomst!

En als we dan nog één iets mogen aanstippen, dan kiezen we voor **nog meer techniekvernieuwing** in 2023. Op de planning staan de **eerste workshops trampowall** in Ell Circo D'ell Fuego, door specialist Sebastien Van De Walle. De vliegende trapezecomunity pakt uit met een mooie festivaltoer voor de **Fantastic Flying Fuegos**. Op hun kalender staan onder meer **Rotterdam Circusstad** en **Plein De Cirque in Turnhout**. En ook de wheelcommunity gaat dit jaar een stapje verder, met een tweedaagse Wheel Jam: een internationale samenkomst van beoefenaars van cyr wheel en German wheel.

We kunnen niet wachten!

ANTWERPEN - ELL CIRCO D'ELL FUEGO
ECD
DF
CIRCUSHAVEN - CIRCO D'ELL FUEGO

ELL CIRCO D'ELL FUEGO VZW

info@ecdf.be — ecdf.be
Damplein 35 — 2060 antwerpen
BE0865.059.460